

פרשת כי תצא

פיזיות וחוסר שיקול דעת

**וְרָאֵית בְּשֶׁבַיָּה אִשָּׂת יִפְתָּח תֹּאֲר וְחַשְׁקַת בָּה וְלִקְחַת לְךָ לְאִשָּׂה (כ"א,
י"א)**

פרשת אישת יפת תואר - הינה بلا ספק פרשה הטעונה במסרים רבי עצמה, ובודאי מוטל علينا להתבונן בדברים ולרדת לעומק סודם - בכדי להבין את אותם מסרים עמוקים שהתורה הקדושה בקשה ללמדנו בפרק זה.

שכן הנה, כאשר אדם יוצא למלחמה וראה בשבייה אישת יפת תואר - מתעוררתו בלבו תחושה כי הוא מוכರח לחתה מיד, שכן זו היא תחושה של 'הפרק': הכל מותר, ואין מי שיאמר לו מה תעשה...

למעשה, ניתן分解 מהסיבה שעומדת מאחורי רצונו העז של אותו אדם לחת את יפת התואר לאשה - נובע מכך שהיא מופקרת לו, והתחושים הטבעית של אדם הינה כי דבר שמצוון לו מן ההפרק - מדובר לא יטלו? דבר שאין עולה לאדם במאץ או בכעס, וקל בידו להשיגו - הוא מתאהה לו מיד...

אכן, מידה זו - מגונה היא עד למאוד, והතורה הקדושה אמנם מצפה מאיתנו שנעקור את המידה הזו מקרבנו. לפיכך, דורשת התורה מאיש הצבא לברר אל-נכון האם באמת ובתמים הוא רוצה באותה אישת יפת תואר - או שמא רצונו מתבסס רק על כך שמצוונת היא לו בהפרק ובcheinם, בלי כל מאץ והשקייה...

ואכן, רק לאחר שחולף חודש תמים, במהלכו אישת זו יושבת בביתו של איש הצבא ומגלה את ראהה, עושה את ציפורניה ובוכנה את אביה ואת אמה - מותר לו לחתה, שכן רק אם לאחר חודש שכזה הוא אכן חוץ בה - מתברר כי רצונו בה עצמה, ולא רק מצד ההפרק שבה מחייב פיזיות וחוסר שיקול דעת מספיק...

'חשך' – או 'חפין'?

**וְרָאֵית בְּשֶׁבַיָּה אִשָּׂת יִפְתָּח תֹּאֲר וְחַשְׁקַת בָּה וְלִקְחַת לְךָ לְאִשָּׂה (כ"א,
י"א)**

והנה, בהמשך הפסוקים אלו מוצאים שמצוна התורה הקדושה: "ויהי אם לא חפצת בה – ושלחתה לנפשך ומכר לא תמכרנה בכעס, לא תתעמר בה תחת אשר

עניתה". מוצאים אנו, כי בשונה מהפסוק הראשון שהובא, בו נוקטת התורה לשון 'חסק' - 'זוחקת בה', הרי שבמהמשך משתמש התורה בלשון 'חפץ' - 'אם לא חפצת בה'.

ואכן, ידוע בשם אדוננו הגר"א ז"ע, שישנו הבדל יסודי בין לשון 'חסק' - ללשון 'חפץ': המילה 'חפץ' - רצון ותאה גשמיota, ואילו המילה 'חסק' - מבטאת בדרך כלל שאיפה רוחנית, כפי שמדוברים אנו לדוגמה בפסוק (דברים י', ט"ז): "רק באבטיחך השק ה' לאהבה אותם, ויבחר בזרעם אחריהם בכמם מכל העמים ביום זהה".

ונראה לבادر על פי דרכו אך באופן מעט שונה, שכונת התורה להורות לנו, שאמם יוצא-הצבא אומר שהינו חושק באשת-יפת-תואר, כלומר: שאהבתו כלפי הינה רוחנית, כפי שרואין לה אהבה בין בני זוג שתהיה מבוססת על רוחניות ורצון להשלמת תכלית הבריאה ולא על סיבות גשמיota, אז אמן מסתירה לו התורה ואומרת לו: "ולקחתה לך לאשה"!

וכיצד יכול האם לדעת האם רצונו באשה זו מבוסס על מניעים רוחניים טהורים - או על תאה זולה?

ובכן, لكن מציגה התורה הקדושה פתרון פשוט: היא מצוה על האשה לנול את עצמה במשך חודש ימים, לשבת ולבכות את אביה ואת אמה, לגלה את שערה ולעשות את ציפורניה, וכל זאת ב כדי לשבור את התאה ולהביא את עצמה למצב בו התאה לא תגרום לאיש להתקרב אליה...

או אז, יכול איש הצבא אשר לקחה מלכתחילה - לברר לעצמו אל נכוון האם באמת הוא 'חושק' בה, כלומר: באישיותה ובעצמותה, או שמא הוא רק 'חפץ' בה, כלומר: מעוניין בצדדים הגשמיים שבها, וזאת מחמת תאוה מגונה גרידתא...

אם יתברר כי אמן 'חושק' האיש באשה זו, וכי אישיותה ופנימיותה מוצאים חן בעיניו - מה טוב, אבל אם יתברר כי אין כאן אלא 'חפץ', והיינו תאוה גשמית בלבד - אז מミלא לא ירצה בה אחר שתתנוול, ואף מומלץ לו שלא ללקחתה - שכן התוצאות עלולות להיות אiomות בדמות בן سورר ומורה שיולד ממנה, בן سورר ומורה שימשן אחר תאוחתיו כאביו מולידו...

ולכן, בפסוק הראשון משתמש התורה בלשון 'חסק' - שכן הוא מדבר על זה שבאמת חפץ בפנימיותה של אותה אשת יפת תואר, ומעוניין לקיים עמה קשר רוחני ברצון הבורא להשלמת תכלית הבריאה. לעומת זאת, בפסוק השני משתמש

התורה בלשון 'חפץ' - שכן מדובר שם על מי שלכתה הילה כל רצונו באשה זו לא היה אלא בשל תאונותיו, ועתה, אחר שהתנוולה - גם תאונותו חלה עברה לה וכבר אין לו 'חפץ' בה...

זאת ועוד. נראה שניתן עוד להוסיף נוף בדברים, ולומר כי כוונת התורה ללמד את האדם, כי גם אם לאחר שנתנוולה אותה אשתי יפת תואר הוא עדיין 'חושך' בה, ומתרבר לו אל-נכון כי "לא חפצת בה", והיינו שרצונו המקורי לא היה מבוסס על תאוה אלא על רצון רוחני אמיתי - עדיין עליו לדעת כי כל ברכה לא תצמיח מניסיונו אלו, וככפי שכותב רש"י: "הכתוב מבשרך שסופך לשנאותה"!

שכן ברבות הימים, אין ספק בכך שאותו אדם אשר כוונתו אمنت הייתה טהורה ורוחנית ביסודיה - עתיד לגנות כי האשה בת לעם-זר אינה מ蓋ימה את ציפיותיו ואינה מאפשרת לו למלא את שאיפותיו הרוחניות, שכן מניסיונו שכאלו - לא תצמיח לו תועלת רוחנית, אלא רק ירידה בלבד... לפיכך, מוטב לו שישלחנה מיד - "ושלחת לנפשה", שכן עליו לזכור תמיד כי לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע...

חינוך לשאייפות רוחניות בלבד

כִּי יְהִי לְאִישׁ בֶּן סֹורֵר וּמוֹרָה אַיִּגְנוֹ שֶׁמְעַבְּקָוֵל אֲבִיו וּבָקָוֵל אָמוֹן וּבָקָוֵל אַתָּה וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵיכֶם (כ"א, י"ח)

הנה מוצאים אנו בדברי הגמרא (סנהדרין דף ע"א, ע"א), שיטה על פיה בן سورר ומורה לא היה מעולם - ואף אינו עתיד להיות, שכן אין זה יתכן במצבות שיתקיימו כל התנאים הנדרשים בכך להרוגו, כגון שהיה אביו ואמו דומים זה לזה במראה, בקול ובקומה. הגמרא מבארת שם, כי לשיטה זו לא נכתב פרשת בן سورר ומורה - אלא בכך שנדרשנה ונקלט שכר.

וכיריך ביאור, מה טעם יש בכתיבת פרשה שלמה מיותרת, שאינה נחוצה ואיינה עתידה לבוא לידי שימוש, וזאת רק בכך ליתן שכר טוב לעוסקים בה? הלא באותו הזמן שבו עוסק אדם בבירור פרשה זו - יכול הוא לעסוק בפרשיות אחרות שבתורה, שהרי התורה רחבה היא מני ים ועמוקה מארץ מידה!

ונראה לומר, שבודאי יתכן הדבר, וסביר להניח שכבר היה מעולם, בן שהוא בבחינת 'בן سورר ומורה'. בודאי ישנים ילדים העוניים להגדירה זו, ויכולים אף להיות בעתיד ילדים מעין אלו. הם אמורים, כפי שאמרו חז"ל, לא ניתן יהיה להרוג את

הבנייה הלו - באשר לא יתקיימו בהם התנאים הנחוצים לשם כך, אולם מכל מקום חייבים אנו למדוד על מציאות חינוכית כושלת מעין זו, מציאות חינוכית אשר צריכה להיות בעבורנו מעין תמורה אחרת אשר ימודד נגד עינינו, ויגרום לנו לעשות את הנדרש בכדי שלא הגיעו למצב עגום מעין זה!

כלומר: כאשר הגمرا מלמדת כי פרשת בן סורר ומורה לא נכתב אלא בכדי לדורשה ולקבל שכר - אין כוונתה לומר כי מiotרת היא חיללה, אלא לומר שעל ידי התבוננות ודרישה וחקירה בפרשת בן סורר ומורה - נוכל לקבל 'שכר' בדמות חינוך טוב יותר ונכון יותר שנעניק לילדינו, חינוך אשר יאפשר לנו לרוות מהם רוב נחת יהודית אמיתית, ולא חיללה להיפך!

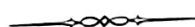
ואמנם, אם נתבונן, נוכל למצוא בפרשה זו יסוד חשוב ביותר, המלמד אותנו מהו שורש הרע העולם להביא את הילדים עד לדיווטה התחתונה, מהו אותו שורש פורה ראש ולענה אשר צרכיים אנו לשרשו ולעוקרו בטרם יהיה מאוחר מדי.

שכן במה מתחילה התדרדרותו של הבן הסורר והמורה?

ובכן, התורה מלמדת ואומרת (פסוק כ'): "ואמרו אל ז肯י עירו בננו זה סורר ומורה, איינו שמע בקולנו, זולל וסובא"! כלומר: שורש רעתו של הבן הסורר והמורה - הינו בכך שהוא זולל וסובא, והיינו שנמשך אחר תאוצתו מבלי מעזר - עד אשר הגיע לדיווטה התחתונה! לאחר וכל הווייתו שקיים הייתה ב�性ות - מילא נמנע ממנו להתפתח ברוחניות, והתוצאות - היו עגומות...

ומכאן, علينا למדוד מוסר חשוב, ולזכור את המסר הטוב: אם מבקשים אנו לראות נחת מילדינו, ולא להגיע למצב בו חיללה וחס נגדל בן סורר ומורה בביתינו - علينا לחנק את הילדים לשאייפות רוחניות בלבד, ואפילה בקטנותם לא לפתח בהם שאיפות גשמיות - אלא רצון עז לרוחניות צורפה בלבד!

את החינוך הזה - علينا להתחיל בגיל צעיר, עוד בטרם הגיעו הילדים למצאות, שכן כפי שלמדנו - בן סורר ומורה יכול להתדרדר עד שאלה תחתית עוד בטרם מלאו לו שלוש עשרה שנים... אם מבקשים אנו להצליח בחינוך ילדינו - علينا להקדיש לשם כך את הממצאים הנחוצים בזמן, בקטנותם, בטרם יהיה מאוחר וכבר לא ניתן יהיה לתקן...

שילוח הכנז – לכבוש את התאותה!

שליח תשליח את האם ואת הבנים תקח לך למן ייטב לך והארכת ימים (כ"ב, ז')

כבר עמדנו לעיל, בתחילת הפרשה, על שורש שבטבע האדם - הגורם לו לחפש במיוחד בדברים שאינו זוקק להתאמץ לשם השגתם, ואף לא להשקייע דמים או כל השקעה אחרת.

כן בארנו, כי הרצון המיווה באשת יפת תואר - עלול להיות מבוסס על הטבע הזה, ובכדי לוודא כי לא אלו הם המניעים העומדים מאחריו רצונו של איש הצבע לשאת את האשה יפת התואר - מורה לו התורה שלא לשאתה מיד, אלא להמתין קמעא, להניח לה לנגול את עצמה, ובינתיים לחשוב היבט בינן לבין עצמו האם הוא באמת חפץ בה או שמא לא...

ובכן, על אותה הדרך - נראה כי יכולים אנו לפרש גם את פרשנות שילוח הכנז. שכן הנה ידוע, כי מצות שילוח הכנז אינה נוהגת אלא בציפור חייה, ודוקא כאשר הכנז נמצא במקום ההפקר. לעומת זאת, בכנז שבבעלותו של האדם, או של ציפור שאינה טהורה - לא נאמרה המצווה, ומותר בהחלט ליטול את האם עם הבנים.

מעתה נראה לומר, שכאשר האדם עובר בדרך לתומו, ולפתח מזדמן בדרכו קן ציפור - עלול הוא להתאות לאותה ציפור רק משום שהיא מן ההפקר, והשגתה אינה עולה לו בדים או במאם מיוחד... לפיכך, מצוה אותו התורה שלא למהר לקחת את האפרוחים, אלא יקדים וישלח את האם - ורק לאחר מכן יקח לו את הבנים, בכדי שהזמן שיחולף בינתיים ישמש לו כ'פסק זמן' להתבוננות ולשיקול הדעת, האם באמת זוקק הוא لكن ציפור זה - או שמא מיותר הוא לו לחלוتين, ועדיף להותירו למשהו אחר שזוקק לו יותר ממנו...

ועל פי דרך זו - יכולים אנו גם להבין אל נכוון את דברי המשנה במסכת ברכות (דף לג, ע"ב), המלמדת כי "האומר על קן ציפור יגיעו רחמייך - משתקין אותו". שכן נמצא שלאmittתו של דבר - אין שורש מצות שילוח הכנז נובע כלל ועיקר מתוק רחמיים על הציפור, אלא אף ורק מתוך רצון התורה לחנן את האדם לכבוש את תאונותיו!

עולם חסיד יבנה

**כִּי יַקְהֵחַ אִישׁ אֲשֶׁר חָרְשָׁה לֹא יִצְאָ בְּצָבָא וְלֹא יַעֲבֵר עַלְיוֹ לְכָל דָּבָר
נְקִי יְהִיה לְבִתּוֹ שְׁנָה אַחַת וְשָׁמָחַ אֶת אֲשֶׁתֽוֹ אֲשֶׁר לְקָחַ (כ"ז, ה')**

בפסוק זה,علינו להבין: מה טيبة של אותה 'נקיות' שנדרש האדם לנוקוט בה
בשנה הראשונה לנישואיו?

ונראה ביאورو של דבר, כי במקרים רבים - מצוי הדבר בין בני זוג שכט אחד
מהם חושב על טובת עצמו, וגם כאשר רוממות הדאגה לטובת הזולות בפיו - הרוי
שבלבבו אינו שוקל אלא את התועלת שיכל הוא עצמו להפיק מכך.

אכן, התורה הקדושה מצוה אותנו, כי לכל הפלחות השנה הראשונה לנישואיו -
יהיה האדם 'נקי' מאותן מחשבות, וכל כולם יהיה אך ורק **לביתו!** כלומר: מבלי כל
כוונה של טובת והנאת עצמו, אלא אך ורק **למען ביתו - זו אשתו!** כאשר כך
תראה השנה הראשונה - אין ספק בכך שככל חי הניתו אין היו מיסודות על יסודות
איთנים יותר, והחותכות תהינה ניכרות היטב...

והנה, מלבד מה שהויתור הינו כל*י* בסיסי המיציב את שלום הבית - צרכי
אנו לדעת כי יש בו גם משום סגולה רוחנית נפלאה, וככפי שמצינו מעין זה אצל
אסטר המלכה, שאמרה למרדי הצדיק (אסתר ד', ט"ז): "לך כנוס את כל היהודים
הנמצאים בשושן, וצומו עלי ואל תأكلו ועל תשטו שלשת ימים לילה ויום, גם
אני ונערתי אצום כן, ובכן אבוא אל המלך אשר לא כדת וכאשר אבדתי אבדתי".
ולכאורה, מה פשר ההדגשה: "**וְצֻמּוּ עֲלֵיכֶם**"?

אלא שכונתה של אסתר המלכה הייתה, לבקש מרדי שידורש מבני ישראל
שלא יצומו למען עצם - בתפילה על הצלחתם, אלא למען דוקא, למען בלבד!
אסטר המלכה ידעה, כי דוקא אשר יתמסרו בני ישראל למען הזולות - תהיה
לهم זכות להנצל על ידה, ולפיכך ביקשה שהתענית תהיה באופן זה!

ובכן, הוא הדין והוא הדבר גם לעניינו: כאשר יתיסד הבית על יסודות
נאימים, בדמות הדאגה לזולת, ולטובתו שלו בלבד - אזי תהיה לו הזכות והחסד
להתקיים לבניין עדי עד.